

รายงานการศึกษาข้อมูลด้านคนพิการโดยใช้จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดนำร่อง

ความเป็นมาในการศึกษา

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม มีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตายทั้งที่เป็นประชาชนทั่วไป นายจ้าง ผู้ใช้แรงงาน และผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

จากการที่ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เดินทางไปตรวจเยี่ยมราษฎรในพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2539 ได้พบคนพิการในจังหวัดนี้มีจำนวนมาก ซึ่งอาจยังไม่ได้รับบริการจากรัฐอย่างทั่วถึง เมื่อกลับจากการตรวจราชการ จึงได้มอบหมายให้กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมเป็นแกนกลาง ในการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการพิจารณาช่วยเหลือคนพิการ โดยให้ใช้จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดนำร่องในการพิจารณาช่วยเหลือคนพิการที่อยู่ประมาณ 5 พันคน ให้เป็นรูปธรรมชัดเจนในทุกด้านทั้งการฝึกอาชีพ การหางานให้ทำ และการสงเคราะห์ด้านอื่น

กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ จึงได้จัดทำคำสั่งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม แต่งตั้งคณะทำงานศึกษาข้อมูลด้านคนพิการ โดยใช้จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดนำร่อง ซึ่งปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมได้ลงนามแล้ว คณะทำงานประกอบด้วย นายณรงค์ พยุงพงศ์ ผู้ตรวจราชการกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เป็นประธาน คณะทำงาน ประกอบด้วยผู้แทนหน่วยงานราชการในสังกัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ผู้แทนกรมการจัดหางาน ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ ประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษ จัดหางานจังหวัดศรีสะเกษ ผู้แทนกรมการศึกษานอกโรงเรียน ผู้แทนกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และคณะทำงานที่มาจากภาคเอกชน ได้แก่ ผู้แทนสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย และผู้แทนสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย โดยมีผู้อำนวยการกองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ เป็นคณะทำงานและเลขานุการ และแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดศรีสะเกษ เป็นคณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการศึกษาข้อมูลด้านคนพิการ มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูล เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือคนพิการในจังหวัดศรีสะเกษให้เป็นไปในแนวทางที่เหมาะสม
2. พิจารณาเสนอแนะแนวทาง ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือคนพิการทั่วประเทศ
3. ให้มีอำนาจติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ข้อเสนอแนะชี้แจง หรือส่งเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณา

คณะกรรมการได้ประชุมปรึกษาหารือเพื่อพิจารณาหาแนวทางการช่วยเหลือคนพิการในจังหวัดศรีสะเกษ และคนพิการทั่วประเทศ รวมทั้งได้เดินทางไปยังจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อพบปะกับคนพิการ และรับฟังความคิดเห็น ปัญหา และความต้องการที่แท้จริงในการขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการด้านต่าง ๆ รวมถึงความประสงค์ในการเข้ารับการศึกษาที่คาดว่าจะสามารถดำเนินการได้ โดยเน้นเฉพาะอาชีพที่มีตลาดแรงงานรองรับ หรืออาชีพที่จะเป็นอาชีพอิสระสามารถทำได้ในพื้นที่ภูมิลำเนาของตน ทั้งได้เดินทางไปยังจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อทราบแหล่งทรัพยากรในด้านการฝึกอาชีพคนพิการ เช่น สถานที่ใช้ในการฝึกอบรม ข้อมูลการฝึกอาชีพให้กับคนพิการในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ว่าได้จัดทำหลักสูตรและวางแผนการฝึกอบรมอย่างไร และเพื่อดูความพร้อมของสถานที่ว่า หากจะมีการฝึกอบรมให้กับคนพิการทางหูและทางตาเพิ่มเติมจะได้หรือไม่ จากนั้นได้ศึกษาดูงานที่สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เพื่อขอทราบหลักสูตรที่จะสามารถฝึกอบรมให้กับคนพิการดังกล่าวได้ รวมถึงการใช้วิทยากรและศึกษาดูงานที่ศูนย์ฝึกอาชีพคนพิการบ้านทองพูนผา่น้ำส ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกรมประชาสงเคราะห์ที่จังหวัดอุบลราชธานี นอกจากนี้ได้ไปศึกษาดูงานที่โรงเรียนอุบลปัญญานุกูล และศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานีเพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดในด้านการช่วยเหลือคนพิการ และขอข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์ในการประสานงานในโอกาสต่อไป

ความสำคัญของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) ได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาคนพิการ โดยจะดำเนินการสนับสนุนการศึกษาวิจัย ค้นหาและเฝ้าระวังพัฒนาการและความพิการ ตั้งแต่ก่อนคลอด ระหว่างคลอด หลังคลอดตลอดจนถึงวัยผู้ใหญ่ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการป้องกันความพิการอย่างจริงจัง และต่อเนื่อง โดยใช้หน่วยงานหลักที่มีอยู่ให้เป็นศูนย์ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ครอบครัว ชุมชน และผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการป้องกันช่วยเหลือฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้ รวมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและชุมชน ให้มีทัศนคติที่ดีและการยอมรับความเท่าเทียมต่อคนพิการ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้คนพิการเข้าใจในสถานภาพของตนและสังคมได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้คนพิการได้รับบริการการศึกษาในทุกระดับ โดยเน้นการเรียนรู้ร่วมกับเด็กปกติ และได้รับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กพิการด้อยโอกาสในชนบท สนับสนุนให้คนพิการได้รับบริการทางการแพทย์และการฟื้นฟูสมรรถภาพอย่างต่อเนื่องและกว้างขวาง โดยเน้นจัดบริการให้การรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าแก่คนพิการที่ยากจน ปรับปรุงแก้ไข กฎระเบียบ ข้อบังคับและการดำเนินงานให้เอื้อต่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ การสงเคราะห์ การฟื้นฟูสมรรถภาพและการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมคนพิการทุกประเภททั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมด้านอาคาร สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ ส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการในทุกระดับเพื่อช่วยเหลือกันเอง และสนับสนุนองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน เสริมงานบริการของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งสนับสนุนครอบครัวที่มีคนพิการหรือเจ็บป่วยเรื้อรังให้ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและบริการของภาครัฐและเอกชน อย่างเหมาะสมทันการณ์และทั่วถึง

จากแนวทางการพัฒนาคนพิการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ที่กล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าการดำเนินการตามแผนนโยบายการพัฒนาคนพิการ ให้บรรลุผลตามที่วางไว้นั้น จะต้องมีการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ หลายหน่วยงานทั้งในระดับกระทรวงที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย เป็นต้น ทั้งยังอาจต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชน ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานช่วยเหลือคนพิการเป็นไปอย่างกว้างขวาง และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการอย่างแท้จริงต่อไป

สำหรับการช่วยเหลือคนพิการในหน้าที่ความรับผิดชอบของกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคมเพื่อให้สอดคล้องกับแผนระดับชาติ กระทรวงฯ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ในแผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ.2540 - 2544 เป็นประเด็นปัญหาหลัก ๆ ที่ต้องเร่งดำเนินการประการหนึ่ง คือ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ได้แก่ ผู้พิการ ผู้มีรายได้น้อย ผู้ถูกทอดทิ้ง โดยมีเป้าหมายให้ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการ และผู้หย่อนสมรรถภาพได้รับการดูแลให้สามารถประกอบอาชีพตามความเหมาะสม ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคม และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพมีประสิทธิภาพเพียงพอในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ โดยมีแนวทางดังนี้

- ส่งเสริมให้มีการจัดฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ครอบครัว ชุมชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการป้องกัน การช่วยเหลือ พิ้นฟูและพัฒนาคนพิการให้สามารถพึ่งตนเองได้รวมทั้งรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและชุมชนให้มีทัศนคติที่ดีและการยอมรับความเท่าเทียมต่อคนพิการ พร้อมทั้งการสร้างจิตสำนึกที่ดีให้คนพิการเข้าใจในสถานภาพของตนและสังคมได้อย่างถูกต้องและต่อเนื่อง ส่งเสริมให้คนพิการได้รับบริการการศึกษาในทุกๆระดับ โดยเน้นการเรียนร่วมกับเด็กปกติ และได้รับการเตรียมความพร้อมด้านอาชีพอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยเฉพาะเด็กพิการด้อยโอกาสในชนบท ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบ ข้อยกเว้น และการดำเนินงานให้เอื้อ

ต่อการคุ้มครองสิทธิประโยชน์ การสงเคราะห์ การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุมคนพิการทุกประเภททั้งในเมืองและชนบท พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ

- ส่งเสริมการรวมตัวของคนพิการในทุกระดับ เพื่อช่วยเหลือกันเองและสนับสนุนองค์กรที่ทำหน้าที่พัฒนาคนพิการทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งส่งเสริมงานบริการของหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคนพิการได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- สนับสนุนครอบครัวที่มีคนพิการหรือเจ็บป่วยเรื้อรังให้ได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและบริการของภาครัฐและเอกชนอย่างเหมาะสมทันการณ์และทั่วถึง

สภาพปัญหาคนพิการ

ปัจจุบันผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ยังไม่ได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง จึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสำคัญของชาติ เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาโสเภณี ปัญหาการใช้แรงงานเด็ก คนเร่ร่อนไร้ที่พึ่ง คนพิการ และชราถูกทอดทิ้ง ฯลฯ สำหรับคนพิการทุพพลภาพ จากการสำมะโนประชากรปี 2533 มีคนพิการประมาณ 1,057,000 คน ที่รัฐจะต้องเร่งทำการจดทะเบียนและจัดบริการด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534

จำนวนคนพิการที่ดำเนินการจดทะเบียนแล้วทั่วประเทศ ณ วันที่ 30 กันยายน 2539 มีจำนวน 98,904 ราย สามารถแยกเป็นภาคต่าง ๆ คือ กรุงเทพมหานคร 5,497 ราย ภาคกลางและตะวันออก 15,500 ราย ภาคเหนือ 21,160 ราย ภาคตะวันออก เชียงเหนือ 48,259 ราย และภาคใต้ 8,488 ราย จากยอดการจดทะเบียนดังกล่าว พบว่าคนพิการในภาคตะวันออกเชียงเหนือได้รับการจดทะเบียนไปแล้วเพียงร้อยละ 7.72 ของคนพิการที่ได้มาจดทะเบียนแล้วทั่วประเทศ เท่านั้น และหากเมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการทั้งประเทศที่ควรได้รับการจดทะเบียน จะมีคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนแล้วเพียงร้อยละ 9.36 ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ได้แก่

1. พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 แม้ว่าจะให้ไว้เมื่อปีพ.ศ. 2534 แต่ในทางปฏิบัติจะต้องรอกฎกระทรวง และระเบียบของการจดทะเบียน ซึ่งมีรายละเอียดประเภทความพิการ ที่จะกำหนดโดยกระทรวงสาธารณสุข เพื่อเป็นแนวทางการรับรองสภาพ ความพิการของแพทย์ และจะเป็นหลักฐานประกอบการจดทะเบียน ซึ่งแล้วเสร็จและสามารถให้คนพิการรับการจดทะเบียน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2537

2. เนื่องจากเมื่อเริ่มดำเนินการจดทะเบียนเมื่อปี พ.ศ.2537 นั้น คนพิการยังไม่ทราบถึงบริการดังกล่าวหรืออาจไม่เห็นความสำคัญของการจดทะเบียนว่าตนจะได้รับสิทธิประโยชน์ใดบ้าง ทั้งอาจจะไม่สะดวกในการที่จะเดินทางไปรับการจดทะเบียนหรือยังขาดหลักฐานที่จะใช้ประกอบการจดทะเบียน เช่น ใบรับรองแพทย์

3. รัฐบาลการประชาสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่มีภารกิจด้านอื่น ๆ มาก

จากการสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2534 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีคนพิการทั้งสิ้น 408,500 ราย กรมประชาสงเคราะห์โดยสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ได้รวบรวมจำนวนคนพิการที่ได้รับการจดทะเบียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 48,259 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.81 ของคนพิการที่มีอยู่ในภาคดังกล่าว และสำหรับจังหวัดศรีสะเกษ ณ วันที่ 22 ตุลาคม 2539 สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษได้ดำเนินการจดทะเบียนคนพิการในจังหวัดไปแล้วทั้งสิ้น 6,000 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.43 ของจำนวนคนพิการในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้จดทะเบียนแล้ว

ความหมาย "คนพิการ"

ตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้กำหนดความหมาย "คนพิการ" หมายความว่า คนที่มีความผิดปกติหรือบกพร่องทางร่างกาย ทางสติปัญญาหรือทางจิตใจตามประเภท และหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน กฎกระทรวงดังต่อไปนี้

1. คนพิการทางการมองเห็น
2. คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย
3. คนพิการทางกายหรือการเคลื่อนไหว
4. คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม
5. คนพิการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้

การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้คนพิการในจังหวัดศรีสะเกษ เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จากข้อมูลโครงการส่งเสริมสวัสดิการสังคมระดับครัวเรือนทั่วประเทศ ปีพ.ศ. 2538 ของกรมประชาสงเคราะห์สำรวจจำนวนคนพิการในจังหวัดศรีสะเกษ มีจำนวน 11,297 คน ซึ่ง ณ วันที่ 22 ตุลาคม 2539 สำนักงานการประชาสงเคราะห์จังหวัดศรีสะเกษได้จดทะเบียนคนพิการไปแล้ว เป็นจำนวน 6,000 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 53.11 ของคนพิการทั้งหมดในจังหวัด ฝ่ายเลขานุการจึงได้จัดทำตารางแจกแจงความถี่ของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนพิการที่ได้จากเอกสารการจดทะเบียนดังกล่าว โดยจำแนกข้อมูลตามประเภทความพิการ ระดับอายุ การศึกษาอาชีพ สถานภาพ ความต้องการให้ช่วยเหลือและความสามารถฝึกอาชีพของคนพิการ ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลเป็นตารางแสดงผลการศึกษา ทั้งได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

5. ตารางแสดงผลการศึกษาข้อมูลคนพิการจังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนคนพิการแต่ละประเภท

ประเภทความพิการ	จำนวน	ร้อยละ
ทางการมองเห็น	1,065	17.75
ทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย	873	14.55
ทางกายหรือการเคลื่อนไหว	2,742	45.7
ทางจิตใจ-พฤติกรรม	134	2.23
ทางสติปัญญา-การเรียนรู้	620	10.33
มากกว่า 1 ประเภท	566	9.44
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.1 แสดงว่า คนพิการในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.7 พิการทางกาย หรือการเคลื่อนไหว รองลงมา ร้อยละ 17.75 พิการทางการมองเห็น ร้อยละ 14.55 พิการทางการได้ยิน หรือสื่อความหมาย ร้อยละ 10.33 พิการทางสติปัญญา-การเรียนรู้ ร้อยละ 9.44 พิการซ้ำซ้อนมากกว่า 1 ประเภท และมีเพียงร้อยละ 2.23 พิการทางจิตใจ-พฤติกรรม

ตารางที่ 5.2 แสดงระดับอายุ

ระดับอายุ	จำนวน	ร้อยละ
1 - 6 ปี	429	7.15
7 - 12 ปี	568	9.47
13 - 15 ปี	383	6.38
16 - 18 ปี	325	5.42
19 - 25 ปี	760	12.67
26 - 60 ปี	2,736	45.6
61 ปีขึ้นไป	799	13.31
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.2 แสดงว่า คนพิการในจังหวัด ศรีสะเกษส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.6 มีอายุในช่วง 26-60 ปี ร้อยละ 13.31 มีอายุ 61 ปีขึ้นไป ร้อยละ 12.67 มีอายุในช่วง 19-25ปี ร้อยละ 9.47 มีอายุในช่วง 7-12 ปี ร้อยละ 7.15 มีอายุในช่วง 1-6 ปี ร้อยละ 6.38 มีอายุในช่วง 13-15 ปี และร้อยละ 5.42 มีอายุในช่วง 16-18 ปี ซึ่งจะเห็นได้ว่า คนพิการในวัยทำงาน (16-60 ปี) มีจำนวนรวมกันถึงร้อยละ 77 จึงน่าจะเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาศักยภาพ ทั้งการส่งเสริมให้จ้างงานทำ ให้ได้รับการพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อจะได้ช่วยเหลือตนเองและครอบครัว รวมทั้งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศได้ต่อไป

ตารางที่ 5.3 แสดงระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ได้เรียน	3,841	64.01
ประถมศึกษา	1,966	32.77
มัธยมศึกษา	172	2.87
ปวช. ปวส.	14	0.23
อุดมศึกษา	7	0.12
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.3 แสดงว่า คนพิการในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่ ร้อยละ 64.01 ไม่ได้เรียนหนังสือ รองลงมา ร้อยละ 32.77 สำเร็จระดับประถมศึกษา ร้อยละ 2.87 สำเร็จระดับมัธยมศึกษา และมีเพียงร้อยละ 0.23 และร้อยละ 0.12 ที่สำเร็จระดับ ปวช., ปวส. และระดับอุดมศึกษา ตามลำดับ ดังนั้นแนวทางการช่วยเหลือที่เป็นไปได้และเหมาะสมกับคนพิการก็คือ การส่งเสริมให้ได้รับการศึกษา เพราะคนพิการส่วนหนึ่งมีศักยภาพที่จะศึกษาในระดับ ปวช., ปวส. และระดับอุดมศึกษาได้

ตารางที่ 5.4 แสดงสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	2,174	36.20
หัวหน้าครอบครัว	1,646	27.40
สมาชิกครอบครัว	2,184	36.40
ไม่มีผู้อุปการะ	-	-
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.4 แสดงว่า คนพิการในจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.40 เป็นสมาชิกครอบครัว ครอบครัวให้การอุปการะ รองลงมาร้อยละ 36.20 ยังเป็นคนโสด แต่ช่วยตนเองได้ และร้อยละ 27.40 เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งจากการสอบถามประชาชนเคราะห์จังหวัด ทำให้ทราบว่า คนพิการที่มาจดทะเบียนจะมีผู้อุปการะ โดยเฉพาะครอบครัวให้การดูแลเป็นอย่างดีสมควรแก่อัตภาพมิได้ถูกทอดทิ้งแต่อย่างใด ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการต่าง ๆ แก่คนพิการจึงเป็นการพัฒนาศักยภาพของคนพิการให้สามารถอยู่กับครอบครัวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งคนพิการเหล่านี้จะมีส่วนอันสำคัญในการเสริมสร้างครอบครัวให้มั่นคงขึ้นได้อีกด้วย

ตารางที่ 5.5 แสดงอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มีอาชีพ	3,349	55.82
ทำนา ทำไร่	1,618	26.97
รับจ้าง	935	15.58
ค้าขาย	25	0.42
กิจการส่วนตัว	50	0.83
อื่น ๆ	23	0.38
รวม	6,000	100

จากการศึกษาระดับอายุ พบว่าคนพิการที่อยู่ในวัยทำงานมีถึงร้อยละ 77 (ตารางที่ 5.2) แต่จากตารางที่ 5.5 แสดงว่า คนพิการในจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.82 ไม่มีอาชีพ ร้อยละ 26.97 มีอาชีพทำนา ทำไร่ ร้อยละ 15.58 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 0.83 ประกอบกิจการส่วนตัว ร้อยละ 0.42 มีอาชีพค้าขาย และร้อยละ 0.38 มีอาชีพอื่น ๆ (ไม่ระบุ) ซึ่งจะเห็นได้ว่า แม้คนพิการส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยทำงาน แต่กลับไม่มีอาชีพ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความพิการเป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพ หรืออาจเพราะไม่ได้รับการพัฒนาด้านอาชีพ หรืออาจเป็นเพราะครอบครัวให้ความอุปการะได้ จึงไม่ต้องกระตือรือร้นที่จะประกอบอาชีพมาเลี้ยงตนเอง

ตารางที่ 5.6 แสดงความต้องการให้การช่วยเหลือ

ความต้องการการช่วยเหลือ	จำนวน	ร้อยละ
รักษาพยาบาล	2,072	34.53
ฟื้นฟูสมรรถภาพ	993	16.55
กายอุปกรณ์	324	5.4
ฝึกอาชีพ	426	7.1
เงินทุนประกอบอาชีพ	457	7.62
เงินสงเคราะห์ครอบครัว	1,314	21.9
จัดหาสถานศึกษา	414	6.9
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.6 แสดงว่า คนพิการที่มาจดทะเบียน และขอรับความช่วยเหลือจากทางราชการนั้นส่วนใหญ่ ร้อยละ 34.53 ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องการรักษาพยาบาล รองลงมา ร้อยละ 21.9 ต้องการความช่วยเหลือในเรื่องเงินสงเคราะห์ครอบครัว ร้อยละ 16.55 ต้องการให้ช่วยฟื้นฟูสมรรถภาพร่างกายร้อยละ 7.62 ต้องการเงินทุนประกอบอาชีพ ร้อยละ 7.1 ต้องการฝึกอาชีพ ร้อยละ 6.9 ต้องการให้จัดหาสถานศึกษาให้ และร้อยละ 5.4 ต้องการกายอุปกรณ์ ซึ่งจะเห็นได้ว่าแนวโน้มความต้องการของคนพิการส่วนใหญ่ยังต้องการให้ช่วยเหลือในเรื่องพื้นฐานใกล้ตัว

เช่น การรักษาพยาบาล ฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือเงินสงเคราะห์ครอบครัว ส่วนในเรื่องการพัฒนาศักยภาพของตนให้สูงขึ้นนั้น คนพิการยังไม่ใคร่คำนึงถึงหรือไม่เห็นความสำคัญ เช่น ในเรื่องการฝึกอาชีพ หรือในด้านการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องจากสาเหตุหลายประการที่กล่าวมาแล้ว เช่น คนพิการอาจติดครอบครัว ขาดความมั่นใจในตนเอง หรือครอบครัวไม่ส่งเสริม หรือไม่เห็นความสำคัญเพราะยังให้ความอุปการะเลี้ยงดูกันได้ หรือคนพิการบางคนอาจมีความต้องการในด้านการศึกษาหรือการอาชีพแต่จะต้องมีคนคอยช่วยเหลือในเรื่องการเดินทาง ไม่สามารถไปเพียงลำพังได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคจึงทำให้ขาดความสนใจ

ตารางที่ 5.7 แสดงความสามารถในการฝึกอาชีพ

	จำนวน	ร้อยละ
ฝึกได้	479	7.98
ฝึกไม่ได้	5,521	92.02
รวม	6,000	100

จากตารางที่ 5.7 แสดงว่า จากการให้คนพิการแสดงความเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการฝึกอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.02 เห็นว่าตนเองไม่สามารถฝึกอาชีพได้และมีเพียงร้อยละ 7.98 ที่เห็นว่าตนเองสามารถฝึกอาชีพได้ ซึ่งยังไม่อาจสรุปว่า คนพิการเกือบทั้งหมดไม่สามารถฝึกอาชีพได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคนพิการยังไม่มี ความมั่นใจในตัวเองว่าจะประสบความสำเร็จในการฝึกอาชีพหรือไม่ ซึ่งพิจารณาจากที่ การที่กรมการจัดหางานได้ติดตามผลคนพิการที่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานปี พ.ศ. 2539 พบว่า ปัญหาของคนพิการเมื่อเข้าทำงานแล้ว คือ เรื่องการปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ยังไม่มั่นใจในตัวเอง เพราะกลัวว่าสังคมไม่ยอมรับ ซึ่งหากสามารถแก้ไขปัญหาล่าช้า นี้ได้การจัดฝึกอาชีพให้สอดคล้องเหมาะสมกับความพิการของคนพิการแต่ละคนจึงเป็นไปได้อย่าง

6. บริการช่วยเหลือของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยกรมประชาสงเคราะห์ กรมการจัดหางาน และกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้ร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือคนพิการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 ดังนี้

6.1 กรมประชาสงเคราะห์ ดำเนินการช่วยเหลือตาม พ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 โดยมีสาระสำคัญในการช่วยเหลือ ดังนี้

1. บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยวิธีการทางการแพทย์ และค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล ค่าอุปกรณ์เพื่อปรับสภาพทางร่างกาย ทางสติปัญญา หรือทางจิตใจ หรือเสริมสร้างสมรรถภาพให้ดีขึ้นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2. การศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาภาคบังคับหรือการศึกษาสายอาชีพ หรืออุดมศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติตามความเหมาะสม ซึ่งให้ได้รับโดยการจัดเป็นสถานศึกษาเฉพาะหรือจัดรวมในสถานศึกษาธรรมดาก็ได้ โดยให้ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้การสนับสนุนตามความเหมาะสม

3. คำแนะนำชี้แจงและปรึกษาเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ และการฝึกอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพของร่างกายและสมรรถภาพที่มีอยู่เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพได้

4. การยอมรับและมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและสิ่งอำนวยความสะดวก และบริการต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับคนพิการ

5. บริการจากรัฐในการเป็นค้ำประกันและในการติดต่อกับทางราชการ

ทั้งนี้ ได้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งเรียกว่า "กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน และสงเคราะห์ช่วยเหลือคนพิการและสนับสนุนสถาบันบริการด้านฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการทางการแพทย์ ทางการศึกษา ทางสังคม และการฝึกอาชีพ ตลอดจนศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาและองค์การที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ

กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินอื่น ดังต่อไปนี้

1. เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
2. เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคจากประชาชน จากนิติบุคคลหรือจากองค์กรทั้งในประเทศและต่างประเทศ หรือที่ได้มาจากการจัดกิจกรรม
3. ดอกผลของเงินกองทุนและการขายหรือหาประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้รับบริจาค
4. รายได้อื่น ๆ

เงินและทรัพย์สินอื่น ตาม 2 ให้ส่งเข้ากองทุนโดยไม่ต้องส่งคลังเป็นเงินรายได้แผ่นดิน ส่วนการจัดหาผลประโยชน์และการใช้จ่ายเงินกองทุน ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

สำหรับในปีงบประมาณ 2540 จะเริ่มจ่ายเบี้ยยังชีพคนพิการที่ไม่สามารถฟื้นฟูสมรรถภาพได้หรืออยู่ในสภาพไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ เป็นเงินคนละ 500 บาท ต่อเดือน มีกลุ่มเป้าหมายทั้งสิ้น 6,800 คน

นอกจากนี้ พ.ร.บ.ดังกล่าวยังกำหนดให้นายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการของเอกชนรับคนพิการเข้าทำงานตามลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำงานได้ในอัตราส่วนที่เหมาะสมกับลูกจ้างอื่น และในกรณีที่ผู้ประกอบการไม่ประสงค์จะรับคนพิการเข้าทำงาน จะขอส่งเงินเข้ากองทุนแทนการรับคนพิการเข้าทำงานก็ได้

ทั้งนี้ กฎกระทรวงได้กำหนดให้สถานประกอบการเอกชน ที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปนายจ้างหรือเจ้าของสถานประกอบการนั้น ต้องรับคนพิการที่สามารถทำงานได้ในอัตราลูกจ้างทั้งหมดทุก 200 คน ต่อคนพิการหนึ่งคน เศษของทุกสองร้อยคนถ้าเกิน 100 คน ต้องรับคนพิการเพิ่มอีก 1 คนเว้นแต่สถานประกอบการนั้นไม่มีตำแหน่งงานที่มีลักษณะของงานที่คนพิการสามารถทำงานได้และต้องแจ้ง ให้กรมประชาสงเคราะห์ทราบและเห็นชอบด้วย

6.2 กรมการจัดหางาน

มีหน้าที่ในการดำเนินการจัดหางานให้ประชาชนทั่วไป รวมทั้งคนพิการด้วย โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้บริการแก่คนพิการที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และมีความประสงค์จะทำงาน ให้มีงานทำตรงตามความต้องการตามสภาพร่างกาย อาจจัดหางานให้โดยการจัดหางานตามปกติของการบริการจัดหางาน หรือจัดงานวันนัดพบแรงงาน สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ

นอกจากนี้ สำนักงานจัดหางาน กรมการจัดหางาน 9 พื้นที่ ในกรุงเทพมหานครได้เปิดให้บริการจัดหางานแก่คนพิการแล้ว ตำแหน่งที่เปิดโอกาสให้สามารถสมัครได้ เช่น พนักงานศิษย์ข้อมูล พนักงานธุรการ พนักงานรับโทรศัพท์พนักงานฝ่ายผลิต และพนักงานล้างจาน เป็นต้น หากคนพิการไปติดต่อขอรับบริการแล้วแต่ไม่สามารถจัดหางานให้ได้หรือเมื่อสมัครทำงานแล้วไม่ได้รับการบรรจุ ก็จะทำให้คำแนะนำโดยให้เข้ารับการศึกษาเพิ่มวุฒิสมรรถภาพตามสภาพความพิการ เมื่อจบหลักสูตรแล้วก็สามารถกลับมาสมัครงานใหม่ หรือเข้ารับการอบรมในการประกอบอาชีพอิสระ

สำหรับสาเหตุที่เป็นปัญหาอุปสรรคให้คนพิการไม่ได้รับการบรรจุเข้าทำงานนั้นมีสาเหตุจากตัวคนพิการเองหรือจากนายจ้าง เช่น

ด้านนายจ้าง ไม่มีอุปกรณ์สำหรับปฏิบัติการของคนพิการหรืออุปกรณ์ช่วยเหลือในการดำเนินชีวิตในสถานประกอบการ จึงเลือกวิธีการนำเงินส่งเข้ากองทุนแทน

ด้านคนพิการ : การปรับตัวเข้ากับสภาพการทำงาน ซึ่งมีผลการบริการจัด
หางานแก่คนพิการในปีงบประมาณ 2539 (กันยายน 2538-ตุลาคม 2539) ดังนี้

ปีงบประมาณ	ตำแหน่งงาน	ผู้สมัคร	บรรจุงาน
	รวม ชาย หญิง ไม่ระบุ	รวม ชาย หญิง	รวม ชาย หญิง
2539	5,660 647 1,764 3,249	657 428 229	457 282 175

6.3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

การประสานงานการฝึกอาชีพผู้ด้อยโอกาส (คนพิการ) ของกรมพัฒนาฝีมือ
แรงงานร่วมกับกรมประชาสงเคราะห์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้ส่งแผนการดำเนินงานประจำปี ด้านการฝึก
อาชีพคนพิการร่วมกับผู้ฝึกปกติของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค (สพร.ภาค) และ
ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด (ศพจ.)แก่กรมประชาสงเคราะห์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์ได้ดำเนินการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ไปยัง
สำนักงานประชาสงเคราะห์จังหวัดทุกจังหวัด เพื่อดำเนินการประสานงาน ตั้งแต่ปี
พ.ศ.2537

2. การประสานงานฝึกอาชีพคนพิการร่วมกับผู้ฝึกปกติ ระหว่าง 2 หน่วยงาน
นั้นได้ดำเนินการ 2 ลักษณะคือ

2.1 กรมประชาสงเคราะห์ประสานงานกับ สพร.ภาค หรือ ศพจ. เพื่อขอ
วิทยากรไปฝึกอบรมที่ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการในสังกัดกรมประชาสงเคราะห์

2.2 ศูนย์ฟื้นฟูอาชีพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ได้ฝึกอบรมหลักสูตร
ขั้นพื้นฐาน แล้วส่งคนพิการเหล่านั้นมาฝึกเพิ่มทักษะที่ สพร.กลาง สพร.ภาค หรือ ศพจ.

3. ปีงบประมาณ 2540 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีเป้าหมายฝึกอาชีพช่างสาขาต่าง ๆ แก่คนพิการ ร่วมกับผู้ฝึกปกติทั้งสิ้น 1,350 คน ในสพร.ภาค 12 แห่ง และศพจ. 14 แห่ง และปีงบประมาณ 2541-2544 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีเป้าหมายการดำเนินงานด้านฝึกอาชีพและพัฒนาฝีมือแรงงานคนพิการหลายโครงการเช่น โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการฝึกอาชีพคนพิการร่วมกับผู้ฝึกปกติตามความต้องการของตลาดแรงงาน โครงการฝึกอาชีพช่างให้แก่คนพิการร่วมกับผู้ฝึกปกติในสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาค และศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด (ศพจ.) ทั่วประเทศ

4. ภายหลังการฝึกอาชีพให้แก่คนพิการแล้ว ได้ประสานงานกับกรมการจัดหางาน เพื่อหาตำแหน่งงานว่างในสถานประกอบการ เพื่อบรรจุงานที่เหมาะสมแก่คนพิการที่ผ่านการฝึกอาชีพต่อไป

สำหรับองค์การเอกชนมีหลายหน่วยงานที่ให้บริการด้านการอาชีพแก่คนพิการ เช่น สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ศูนย์พัฒนาอาชีพคนตาบอด จ.นนทบุรี และศูนย์ฝึกอาชีพหญิงตาบอดสามพราน จ.นครปฐม เป็นต้น

7. แนวทางการพัฒนาคนพิการทั่วประเทศ

จากการศึกษาข้อมูลด้านคนพิการ พบว่า แม้พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 จะได้กำหนดขอบเขต แนวทางการให้ความช่วยเหลือคนพิการ หรือหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบร่วมกันดำเนินการไว้แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถที่จะช่วยเหลือคนพิการได้ครบถ้วนทุกราย ทั้งนี้ พบว่า มีคนพิการทั่วประเทศที่จดทะเบียนแล้วเพียงร้อยละ 9.36 ส่วนคนพิการในจังหวัดศรีสะเกษ ที่ได้จดทะเบียนแล้ว คิดเป็นร้อยละ 53.11 ของคนพิการในจังหวัด ซึ่งหากคนพิการมารับการจดทะเบียนแล้ว ก็จะได้รับความช่วยเหลือต่างๆ นับตั้งแต่การสงเคราะห์ ฟื้นฟูสมรรถภาพ

ด้านการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ คำนวณนำปรึกษาหารือเกี่ยวกับด้านการอาชีพ หรือบริการจากรัฐด้านอื่นๆ ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวทางการช่วยเหลือคนพิการ ให้ดำเนินการได้สมเจตนารมณ์ของ พ.ร.บ. ดังกล่าว ซึ่งจะส่งผลให้คนพิการทั่วประเทศได้รับประโยชน์สูงสุด และได้รับการพัฒนาอย่างทันต่อสถานการณ์ อันจะเป็นการป้องกัน แก้ไข ฟื้นฟู รวมทั้งพัฒนา ได้อย่างครบกระบวนการ ซึ่งกำหนดเป็นแนวทางทั้งในระยะสั้น และในระยะยาว ดังนี้

7.1 แนวทางในระยะสั้น

ระดับภายในกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

1. ให้เร่งรัดจัดตั้งศูนย์ข้อมูลคนพิการทั่วประเทศขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น ระบบคอมพิวเตอร์ เข้ามาใช้ในการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแหล่งข้อมูลคนพิการ ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการได้รอบด้าน เช่น ประเภทความพิการ จำนวน ระดับอายุ อาชีพ และความต้องการให้ช่วยเหลือ เป็นต้น เพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่ชัดเจนให้ทุกหน่วยงานนำไปวางแผนการช่วยเหลือคนพิการ ไม่ว่าจะเป็นกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือองค์การเอกชน เป็นต้น โดยไม่ต้องทำการสำรวจใหม่ ซึ่งทำให้เสียเวลา และเสียทรัพยากรในการสำรวจ นอกจากนี้ศูนย์ข้อมูลดังกล่าวยังเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือคนพิการด้วย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหน่วยงาน แหล่งงบประมาณ หรือ แนวทางในการติดต่อประสานงาน เป็นต้น

2. ให้มีการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศให้แล้วเสร็จภายในปี 2540 และเมื่อจดทะเบียนไว้แล้ว ควรมีการบริหารข้อมูลเพื่อสามารถนำไปใช้ได้ เช่น มีการจำแนกข้อมูล หรือปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ เพื่อให้ทราบว่าคนพิการรายใดได้รับความช่วยเหลือแล้วจากหน่วยงานใด ในด้านใดบ้าง เป็นต้น

3. ให้กรมประชาสงเคราะห์จัดหน่วยเคลื่อนที่รับสมัครฝึกอาชีพในพื้นที่ อาจเป็นการดำเนินการร่วมกับกรมที่เกี่ยวข้องในสังกัด กรมฯ โดยเฉพาะกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน เพื่อหาความต้องการฝึกอาชีพ และจัดฝึกอาชีพในพื้นที่ เพื่อให้คนพิการได้ฝึกอาชีพตามความต้องการ เหมาะกับสภาพท้องถิ่น และตลาดในท้องถิ่นที่จะรองรับ หรือเป็นอาชีพอิสระ โดยอาจขอความร่วมมือด้านวิทยากรจากกรมการศึกษานอกโรงเรียน กองการศึกษาพิเศษกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือองค์กรเอกชน เป็นต้น

4. ให้กรมประชาสงเคราะห์ส่งเสริมภาคเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ในการจัดฝึกอาชีพให้แก่คนพิการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนพิการทางการมองเห็น และคนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย ทั้งนี้โดยประสานขอความร่วมมือด้านวิทยากรจากสมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย หรือสมาคมคนหูหนวกแห่งประเทศไทย เป็นต้น ทั้งเพื่อลดปัญหาเรื่องการขาดแคลนวิทยากรด้านคนหูหนวกควรได้มีการผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อใช้ในการอบรมฝึกอาชีพให้กับคนหูหนวก โดยวิธีการสื่อภาษามือ ประกอบการบรรยายไปพร้อม ๆ กัน และในการจัดฝึกอาชีพให้คนพิการ ควรจัดหลักสูตรในลักษณะผสมผสาน คือ มีทั้งการให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการปรับสภาพร่างกาย เพื่อดำรงชีวิตในสังคม หรือการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตนในสังคมให้คนพิการเกิดความมั่นใจในตัวเอง ไม่มีปัญหาหรือมีปัญหาน้อยที่สุดเมื่อได้ไปทำงานร่วมกับคนปกติและการให้ความรู้ในด้านการอาชีพในหลักสูตรเดียวกัน

ระดับต่างกระทรวง

1. ควรจัดให้มีการประชุมสัมมนาผู้บริหารระดับสูง ในระดับกระทรวง และระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับคนพิการ ร่วมกันทั้งกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับคนพิการ กระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานด้านคนพิการสอดคล้องกันเป็นกระบวนการ มีการประสานข้อมูลและแลกเปลี่ยนข้อมูลกันอย่างใกล้ชิด ทั้งมีการกำหนดแนวนโยบายและแผนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีการนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง อีกทั้งยังให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และก่อให้เกิดความร่วมมือในการหาแนวทาง

การช่วยเหลือร่วมกัน เช่น ในการจัดฝึกอาชีพควรได้มีการร่วมมือกันในเรื่องหลักสูตร วิทยากร หรืองบประมาณต่าง ๆ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คนพิการ ทั้งยังเป็นการประหยัดทรัพยากร ลดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติและอาจมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพ.ร.บ.ฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 เช่น คำจำกัดความของคนพิการ หรือการกรอกแบบฟอร์มในการรับรองความพิการของแพทย์ เป็นต้น

2. ให้กรมประชาสงเคราะห์ โดยสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการประสานข้อมูลกับกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อคนพิการในวัยเรียนจะได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาสายสามัญตามขีดความสามารถ ให้มีความรู้พื้นฐานนำไปใช้ในการฝึกอาชีพได้เมื่ออายุเกิน 15 ปี แล้ว มิฉะนั้นจะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาด้านการอาชีพ โดยเฉพาะคนพิการทางการมองเห็นหรือทางการได้ยิน เช่นคนพิการทางการมองเห็น หากไม่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้อักษรเบรล การใช้ไม้เท้าขาว หรือคนพิการทางการได้ยิน ไม่มีความรู้ด้านภาษามือก็จะเป็อุปสรรคในการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านอาชีพ

3. ให้มีการประสานข้อมูลกับกระทรวงสาธารณสุข ในส่วนที่เกี่ยวกับคนพิการที่ต้องรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสภาพร่างกาย เพื่อจะได้พร้อมในการที่จะพัฒนาด้านอื่น ๆ ได้ในโอกาสต่อไป ตลอดจนการให้ความร่วมมือตรวจสอบสภาพร่างกายในการจดทะเบียนให้มีขั้นตอนที่สั้นและง่ายแก่การที่คนพิการจะเข้ารับบริการ

7.2 แนวทางในระยะยาว

1. ตาม พ.ร.บ.การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ได้มีการจัดตั้ง "กองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ" ในสำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการช่วยเหลือคนพิการ เช่น เงินทุนประกอบอาชีพ ซึ่งอำนาจการอนุมัติเงินเป็นของคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการซึ่งอยู่ในส่วนกลาง เกิดความไม่คล่องตัวทั้งยังทำให้ต้องใช้ระยะเวลานานประมาณ 2-3 เดือน กว่าคนพิการในส่วนภูมิภาคจะได้รับเงินช่วยเหลือ จึงสมควรที่จะ

มีการเร่งรัดดำเนินการด้านมอบอำนาจให้คณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ ระดับจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน มีอำนาจเพิ่มขึ้นจากที่เคยมอบให้ เฉพาะเรื่อง คือด้านการทำหน้าที่ในการกำหนดแผนและนโยบายการช่วยเหลือคนพิการ ในจังหวัดเท่านั้น ให้เป็นมีอำนาจในการอนุมัติเงินทุนประกอบอาชีพด้วย เป็นต้น ซึ่ง ในปีงบประมาณ 2540 ก็ได้มอบอำนาจให้ในเรื่องการพิจารณา การอนุมัติ และการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพแก่คนพิการในจังหวัด แล้ว

2. ควรกำหนดให้มี "วันคนพิการแห่งชาติ" อย่างเป็นทางการ กระตุ้นเตือน หรือ ปลุกจิตสำนึกของคนในสังคม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และคนพิการ ให้ตระหนักถึงความสำคัญของคนพิการ ว่ายังเป็นทรัพยากรบุคคลในสังคมที่มีคุณค่าสามารถพัฒนาได้ หากได้รับการส่งเสริม สนับสนุน หรือการยอมรับจากสังคม ก็จะทำให้คนพิการเกิดความมั่นใจ ภูมิใจในตนเองและอาจนำไปสู่การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ได้อีก เช่น บริการทางการแพทย์ การจดทะเบียนคนพิการ การส่งเสริมการศึกษา การฝึกอบรมอาชีพ หรือ บริการจัดหางาน เป็นต้น

3. สนับสนุนในการจัดแข่งขันกีฬาคนพิการอย่างต่อเนื่อง และกว้างขวางทั่วประเทศ โดยการประสานความร่วมมือในการดำเนินการทั้งภาครัฐบาล และเอกชน เพื่อให้คนพิการได้มีโอกาสแสดงความสามารถเชิงกีฬา ได้มีโอกาสระบายความเครียดและได้ออกกำลังกายเช่นเดียวกับคนปกติทั่วไป

เอกสารอ้างอิง

1. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2539
2. แผนพัฒนาแรงงานและสวัสดิการสังคม พ.ศ.2540-2544 กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
3. แผนปฏิบัติการประจำปี 2540 ของกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ส่วนนโยบายแผน สำนักงานวิชาการแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม
4. พระราชบัญญัติการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ.2534 สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์
5. รายงานผลการสำรวจข้อมูลโครงการส่งเสริมสวัสดิการสังคมระดับครัวเรือนทั่วประเทศ (ครอบคลุมพ.ศ. 2538) กรมประชาสงเคราะห์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม 2539
6. ข้อมูลการจดทะเบียนคนพิการทั่วประเทศ สำนักงานคณะกรรมการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ กรมประชาสงเคราะห์ พ.ศ. 2539
7. เอกสาร การสำรวจเกี่ยวกับอนามัยและสวัสดิการ พ.ศ.2534 สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพฯ
8. บันทึกการรายงานการดำเนินงานจัดหางานให้คนพิการ กรมการจัดหางาน 2539
9. เอกสาร โรเนียวข้อมูลการแถลงข่าววันนัดพบแรงงานคนพิการ กรมการจัดหางาน 2539
10. ข้อมูลแผนการดำเนินการประจำปีด้านการฝึกอาชีพคนพิการของสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคและศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 2539